

Statenmededeling

Onderwerp

Uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talentontwikkeling 2024-2027
'Onderweg naar een Toekomstbehendige Economie'

Datum

18 juni 2024

Documentnummer

GS: 5940594

PS: 5945878

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De bespreekversie Uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talentontwikkeling 2024-2027 'Onderweg naar een Toekomstbehendige Economie'

Aanleiding

Het bestuursakkoord 2023–2027 'Samen maken we Brabant!' legt sterk de nadruk op uitvoering. Een eerste stap daarvoor is gezet met de vaststelling van de Perspectiefnota 2025 op 5 april jongstleden door uw Staten. De komende maanden volgt een verdere concretisering van wat we gaan realiseren en doen via de diverse Uitvoeringsagenda's, waaronder de uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talentontwikkeling.

Wij vinden het belangrijk dat u als Staten aan de voorkant betrokken worden bij de totstandkoming van de Uitvoeringsagenda's en de gelegenheid heeft input te leveren, zoals besproken in het memo van de griffie 'Proces en planning behandeling uitvoeringsagenda's' van 8 april 2024. Volgens afspraak bieden wij u daarom dit concept van de Uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talentontwikkeling aan zodat u deze oordeelsvormend kunt bespreken. Ook de werkgroep Indicatoren stellen wij in de gelegenheid een advies aan uw Staten te geven ten aanzien van de prestatie-indicatoren die in deze bespreekversie zijn opgenomen.

Bevoegdheid

We werken volgens het principe van Sturen met Kaders. Het vaststellen van de Uitvoeringsagenda's is een bevoegdheid van GS. De input van uw Staten op de concept Uitvoeringsagenda wordt in de besluitvorming meegewogen.

Het vaststellen van de bijhorende begrotingswijziging via een volgend S&V product is een bevoegdheid van Provinciale Staten.

Datum

18 juni 2024

Documentnummer

GS: 5940594

PS: 5945878

Kernboodschap

- 1. Als provincie willen we graag het verschil maken, zodat het prettig wonen en werken blijft, bedrijven goed kunnen ondernemen en Brabanders in de toekomst een mooie boterham verdienen.*

We zetten onze middelen en capaciteit in op innovaties, initiatieven en projecten die aan de ene kant bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen (*missie-gedreven*) en die aan de andere kant het verdienvermogen van de toekomst van Brabant en Nederland veilig stellen. Onze economie kenmerkt zich door sterke waardenketens en veel industriële bedrijvigheid. Brabant heeft veel clusters van bedrijven en kennisinstellingen die zich focussen op technologische innovaties. Hiermee hebben we alles in huis om tot oplossingen te komen voor de vraagstukken die zich nu aandienen.

We sturen in de keuzes die we maken op toegevoegde waarde in plaats van volume, zoals de keuzes op het gebied van investeringen en acquisitie van bedrijven. Kortom: van 'volume to value', met regionale meerwaarde, waarbij we eerder kijken naar kwalitatieve waarden (arbeidsproductiviteit, R&D, duurzaamheid, bijdragen aan gezondheid, etc.) dan kwantitatieve waarden (zoals louter kijken naar omzet en aantal arbeidsplaatsen). Dat betekent dat we ons richten op het aantrekken en behouden van hoogwaardige bedrijvigheid, die de grootst mogelijke toegevoegde waarde bieden voor de Brabantse opgaven en ecosystemen. Zo blijft het in Brabant goed ondernemen, prettig wonen en werken en kunnen Brabanders een mooie boterham blijven verdienen. Een Brabantse economie die goed draait is immers een belangrijke voorwaarde voor het versterken van onze brede welvaart.

Daarnaast werken we mee aan bescherming van strategische posities als het gaat om productie, kennis, technologie en (digitale) infrastructuur. Overal in de wereld investeren landen om hun strategische positie op technologische innovaties en waardenketens te versterken. Nederland werkt binnen de EU samen om diens strategische autonomie te vergroten. Alleen zo kunnen we blijven meeschakelen in de internationale concurrentiestrijd en onze afhankelijkheid van anderen te beperken. Strategische autonomie en economische veiligheid vragen daarom onze aandacht en inzet. Daarvoor sluiten we voornamelijk aan bij beleid en handelingsperspectieven van het Rijk en de EU. Als provincie blijven we inzetten op technologische excellentie. Tegelijkertijd werken we onverminderd door aan een circulaire economie (waaronder grondstofreductie en -substitutie).

- 2. Onze Brabantse economie draait nog steeds op volle toeren, maar kent ook een aantal uitdagingen.*

Onze Brabantse economie draait nog steeds op volle toeren – we zijn de afgelopen jaren doorontwikkeld tot de innovatie- en groeimotor van Nederland

en leveren een grote bijdrage aan de landelijke en zelfs wereldwijde economie. Maar we staan ook voor een aantal uitdagingen. De arbeidsmarkt is erg krap, er zijn te weinig betaalbare woningen, het is druk op het elektriciteitsnetwerk, grondstoffen en materialen zijn schaars, stikstof levert beperkingen op, het mobiliteitssysteem staat onder druk, er is ruimte nodig voor de natuur, maar ook water (waarvan we in de zomermaanden te weinig en in de wintermaanden te veel hebben).

Datum

18 juni 2024

Documentnummer

GS: 5940594

PS: 5945878

Onze vraagstukken raken steeds meer de directe leefomgeving en welvaart van de Brabander. Kortom, we lopen tegen grenzen aan van zowel onze economie als onze omgeving: er is schaarste. Daarmee dringt ook steeds meer en steeds breder het besef door dat we wendbaar moeten zijn. We moeten nieuwe wegen inslaan voor een gezonde en welvarende toekomst voor Brabant.

3. We zijn toekomstbehendig, werken adaptief en spelen in op veranderende omstandigheden

De opgaven, zoals opgenomen in de [Brabantse Omgevingsvisie](#) 'De kwaliteit van Brabant – Visie op de Brabantse leefomgeving' (2018) blijven leidend, zoals ook de opgave om te 'werken aan een concurrerende en duurzame economie'. In het [beleidskader Economie 2030](#) 'Visie op een toekomstbehendige economie voor Brabant' (2020) hebben we vervolgens onze ambities en doelstellingen geformuleerd om te zorgen dat we in 2030 onze internationaal concurrerende en innovatieve economie verder versterkt hebben.

We hebben de afgelopen uitvoeringsperiode stevig ingezet op het versterken van de Brabantse innovatie-, samenwerkings- en agglomeratiekracht. We nemen natuurlijk lessen en ontwikkelingen uit deze periode mee en vullen die aan met de huidige stand van de economie en trends en ontwikkelingen die op ons afkomen. De afgelopen jaren – gekenmerkt door de coronapandemie – hebben ons laten zien hoe snel de wereld om ons heen kan veranderen. We moeten steeds inspelen op nieuwe geopolitieke, economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Maar de toekomst is en blijft moeilijk te voorspellen. We kunnen simpelweg niet voorzien welke technologische doorbraken en innovatieve oplossingen de komende jaren voor ons in petto hebben. Onze uitvoering is daarom adaptief. We stellen ons flexibel op en laten ruimte in deze agenda over om kansen voor Brabant te verzilveren als die zich aandienen.

We gaan met de beschikbare middelen en capaciteit meer welvaart creëren, door onder meer anders te kijken, slimmer samen te werken en innovatieve oplossingen te ontwikkelen voor de vraagstukken die op ons afkomen. Toekomstbehendig noemen we dat. Daarmee brengen we tot uitdrukking dat we op een zelfbewuste en slimme Brabantse manier werken aan een inclusieve, toekomstbestendige, circulaire en veerkrachtige economie, die conjuncturele schokken kan opvangen en technologische ontwikkelingen snel kan inpassen. Met als doel een welvend Brabant, waarin iedere Brabander gelijke kansen heeft op een gelukkige en gezonde toekomst.

4. *We brengen vijf uitvoeringsagenda's samen in één uitvoeringsagenda voor het gehele programma Economie, Kennis & Talentontwikkeling*

De eerste periode van uitvoering geschiedde door middel van vijf separate uitvoeringsagenda's (op gebied van kennis & innovatie, onderwijs & arbeidsmarkt, ruimtelijk-economische structuurversterking, circulair economie en data-economie). In deze periode brengen we onze inzet samen in één uitvoeringsagenda. Deze agenda is de volgende stap op weg naar onze ambities en doelen voor 2030. De komende 3,5 jaar zijn daarin cruciaal om deze doelstellingen te behalen.

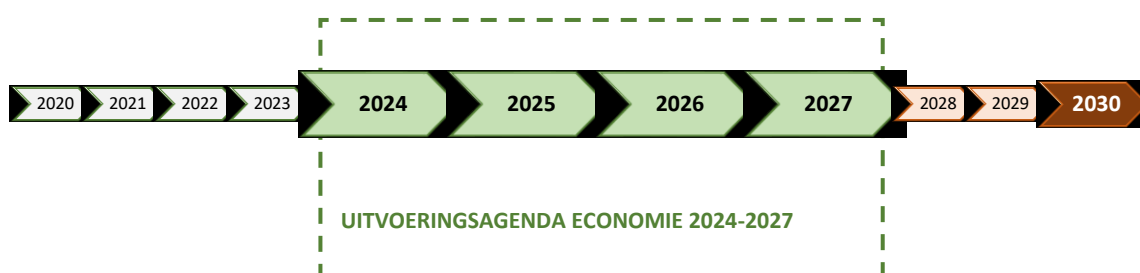
Datum

18 juni 2024

Documentnummer

GS: 5940594

PS: 5945878

5. *We maken impact door als provinciale organisatie de verbindende schakel te zijn tussen overheidslagen, het bedrijfsleven en kennisinstellingen*

We kunnen als regionale overheid het functioneren van de (regionale) economie positief beïnvloeden. Natuurlijk hebben we niet de illusie dat we als provincie de economie volledig kunnen sturen of naar onze hand kunnen zetten. Maar we hebben wél sterke posities, netwerken, instrumenten en regelingen en invloed op het vestigings- en ondernemersklimaat en hoe ecosystemen functioneren. Dat kunnen we uiteraard niet alleen. We zien onszelf als verbindende en aanjagende middenlaag en spil tussen de Brabantse regio's onderling en tussen de regio's met andere provincies, het Rijk en de Europese Unie. Voor onze concurrentiepositie is het cruciaal dat we integraal samenwerken in netwerken en ecosystemen. Als provincie hebben we een groot netwerk, zowel in de wereld van kennis, onderwijs en economie als in de bestuurlijke wereld. We willen en kunnen een schakel zijn tussen overheidslagen, het bedrijfsleven en kennisinstellingen.

We ondersteunen kansrijke, innovatieve en impactvolle initiatieven. Daarbij focussen we op kennisontwikkeling en -deling, kennis naar de markt brengen en ondersteunen van initiatieven naar (grootschalige) toepassing. We maken ontwikkelingen mogelijk met eigen Brabantse fondsen, deelnemingen en regelingen. Daarnaast jagen we als provincie aan en zorgen we voor allianties en cofinanciering richting Rijk en de EU om multipliers te verwezenlijken. Dat heeft Brabant de afgelopen jaren honderden miljoenen euro's opgeleverd (zie daarvoor onder meer de [Monitor Europese subsidies Zuid NL](#)).

6. *Er is een sterke relatie, afhankelijkheid en samenhang met andere ontwikkelprogramma's van de provincie om Brabant leefbaar en open te houden*

Deze uitvoeringsagenda staat niet op zichzelf. Het heeft een sterke relatie en afhankelijkheid met andere ontwikkelprogramma's van de provincie. Verschillende interventies voor een sterk leef-, vestigings- en ondernemersklimaat zijn bijvoorbeeld niet alleen onderdeel van het provinciale programma Economie, Kennis & Talentontwikkeling, maar juist ook van andere provinciale programma's. Bij het uitvoeren leggen we sterk de nadruk op de samenhang en afhankelijkheid van de opgaven en de verschillende beleidsvelden.

Zo willen we als provincie [Brabant openhouden](#) voor maatschappelijke en economische ontwikkelingen (via programma Brabant Open). Op dit moment is het immers niet mogelijk om vergunningen te verlenen voor activiteiten met negatieve effecten op de natuur. Daarom hebben we een stappenplan ontwikkeld, waarmee we door te werken aan de kwaliteit en instandhouding van de natuur, zorgen dat per Brabants gebied vergunningverlening voor economische ontwikkeling mogelijk wordt en blijft. We werken dus samen aan een duurzame, concurrerende en circulaire economie.

Zo werken we met andere programma's ook aan een steeds duurzamere economie. Zo speelt het programma Energie een voorname rol in het verduurzamen van de industrie, bijvoorbeeld met een eigen regeling voor het mkb. Daarnaast werken Wonen, Werken & Leefomgeving (Werklocaties) samen met Energie aan de aanpak Grote Oogst, waar onder andere het circulair maken van bedrijventerreinen onder valt.

Om dat mogelijk te kunnen maken zijn we eveneens afhankelijk van zogenaamde provinciale realisatieprogramma's, zoals Majeure Projecten & Ontwikkelbedrijf en Slimme Financiering & Participaties. Zij zijn belangrijke partners in verwezenlijken van onze doelstellingen. Bijvoorbeeld door alternatieve en slimme investerings- en financieringsmogelijkheden, kennis en advies bij gebieds- en gebouwontwikkelingen, actieve aandeelhouderschappen en deelnemingen in bijvoorbeeld campussen en organisaties voor het bedrijfsleven, digitalisering, mkb en start-ups.

7. *We zetten in op ruimte en randvoorwaarden voor de Brabantse economie, innovaties voor een betere toekomst en een data-gedreven en circulaire economie*

De genoemde veranderingen, uitdagingen en schaarste-vraagstukken maken dat we echt in (moeten) zetten op de randvoorwaarden voor ons vestigingsklimaat. We kunnen simpelweg niet anders. Versterking van de economie is een kerntaak als provincie. We zetten in op het verstevigen van het fundament van de Brabantse economie. We zorgen voor voldoende ruimte voor hoogwaardige bedrijvigheid; ontwikkelen, benutten en behouden talent en het vergroten van de arbeidsproductiviteit. Vooral daar waar we een unieke en onderscheidende

Datum

18 juni 2024

Documentnummer

GS: 5940594

PS: 5945878

positie hebben in waardenketens. Ook zetten we in op digitalisering en circulariteit, in het beleidskader Economie 2030 geformuleerd als versnellingsopgaven, waarbij we inzetten op (her)gebruik en alternatieven voor (fossiele) grondstoffen, reductie van zogenaamde primaire grondstoffen, het vergroten van datamaturiteit binnen het mkb, verbeteren van de digitale infrastructuur en verhogen van onze cyberweerbaarheid.

Datum

18 juni 2024

Documentnummer

GS: 5940594

PS: 5945878

8. We hebben observaties en reflecties bij partners opgehaald en nadrukkelijk teruggekeken

Om te komen tot de nieuwe uitvoeringsagenda hebben we nadrukkelijk teruggekeken op de afgelopen periode(s), hebben we advies ingewonnen, trends en ontwikkelingen geanalyseerd en hebben we observaties en reflecties opgehaald bij externe partners. Zo hebben we vele gesprekken gevoerd, interviews afgenomen, partners laten meelesen en een brede [participatie-dag](#) georganiseerd. Op deze dag, waarbij ruim 80 externe partners aanwezig waren, zijn we op tal van thema's in gesprek zijn gegaan over de toekomst van de Brabantse economie. Een terugblik van de uitvoeringsagenda's 2020-2023 is als bijlage bijgevoegd. Daarnaast hebben we BrabantAdvies gevraagd om advies uit te brengen over de kansen en uitdagingen van het missiegedreven innovatiebeleid in Brabant en wat nodig is (ook aan inzet van de provincie) voor de doorontwikkeling ervan. Bovendien hebben we eerder ons [Economisch programma 2020](#) en ons [campusbeleid](#) laten evalueren, waarbij we voor beide thema's teruggekeken hebben naar de periode 2010-2020. Deze zijn u eerder doen toekomen. Al het bovenstaande heeft zeer waardevolle input opgeleverd dat expliciet meegenomen is in deze uitvoeringsagenda.

Consequenties

1. Voor de periode 2024-2027 hebben we ongeveer €95 miljoen aan structurele middelen beschikbaar. Daarmee financieren we onder andere onze structurele subsidierelaties met de BOM, het mkb-instrumentarium (waaronder Braventure en Brabant Start-up Fonds) en de mkb Innovatiestimulering Topsectoren (MIT-regeling).

Daarnaast is via de Perspectiefnota 2025 € 46,3 miljoen gereserveerd voor deze agenda: de zogenoemde provinciale Bestuursakkoordmiddelen. Deze combineren we zoveel mogelijk met andere beschikbare middelen van partners en fondsen. Zo creëren we een hefboom. In de bestuursperiode 2019-2023 is overigens naast de structurele middelen een bedrag van €70 miljoen incidenteel toegevoegd voor het Programma Economie, Kennis & Talentontwikkeling. In de bestuursperiode 2015-2018 was dat €150 miljoen.

2. Bij de Perspectiefnota 2025 is €46,2 miljoen beschikbaar gesteld voor het programma Economie, Kennis & Talentontwikkeling. Hiervan is bij de

begrotingswijziging behorende bij de Perspectiefnota €10,7 miljoen ingezet. Zodoende resteert daarmee €35,5 miljoen (daarnaast is d.m.v. "Oud voor nieuw" extra ruimte (t.l.v. bestaand budget) gecreëerd ad. €25 miljoen). Dat betreft onder meer een andere bekostiging van Brabant Branding, wijziging in financiering van de arbeidsmarktregio's en het Regionaal Economisch Actie Programma.

Voorgesteld wordt om de resterende middelen ad. €35,5 miljoen alsmede middelen "Oud voor nieuw" ad. €25 miljoen in de reserve Beleidskader Economie 2030 te storten (totaal €60,5 miljoen). Hiervoor wordt bij het eerstvolgende S&V-moment een nieuw compartiment (BA 2024-2027) toegevoegd.

Datum

18 juni 2024

Documentnummer

GS: 5940594

PS: 5945878

3. Vanuit de reserve Beleidskader Economie 2030 wordt voor de jaren 2024 en 2025 een bedrag ad. €26,4 miljoen voor de uitvoering van UA EKT onttrokken. Het resterende bedrag ad. €34,1 miljoen blijft in reserve Beleidskader Economie 2030 en zal o.b.v. het Programmeerdocument 2025 in de begroting van daaropvolgende ja(a)r(en) worden opgenomen. De reserve Beleidskader Economie 2030 bevat nog om en nabij €24 miljoen. Daarvan is echter het grootste gedeelte in een bestedingsplan gecommitteerd en belegd in zowel harde als zachte verplichtingen (bijvoorbeeld voor risico-afdekkingen, zoals voor BrabantRing). Daarnaast bevat de reserve Investeringsagenda Economische structuurversterking 3^e tranche om en nabij €13 miljoen, welke is bedoeld voor revolverende investeringsuitgaven. Bij de uitvoeringsagenda hebben we rekening gehouden hoe deze middelen te besteden. We hebben beloofd u daarover separaat te informeren wanneer deze reserve wordt benut.
4. De (structurele) middelen t.b.v. Arbeidsmarktbeleid (AMB) zijn in afwachting van de nieuwe Uitvoeringsagenda EKT op een stelpost geplaatst. (Voor 2024 t/m 2027 betreft dat €13,4 miljoen). Vooruitlopend op nieuwe uitvoeringsagenda is bij de Burap II 2023 t.b.v. subsidiebeschikkingen aan arbeidsmarktregio's reeds €2,4 miljoen in de begroting opgenomen. Het resterende beschikbare bedrag voor Arbeidsmarktbeleid ad. €11 miljoen zal worden aangewend om uitvoering te geven aan het onderdeel Arbeidsmarkt & Talentontwikkeling.

Europese en internationale zaken

Het leggen van verbindingen met programma's van het Rijk en Europa heeft Brabant de afgelopen jaren honderden miljoenen euro's opgeleverd. We houden onze ogen open om ook in deze uitvoeringsperiode gebruik te maken van Europese en Rijks-fondsen. We verkennen nader met partners, ook buiten de provincie- en landsgrenzen, hoe we dit zo slim mogelijk kunnen inzetten en opwerken en zetten hierbij gericht onze cofinanciering op in.

Daarnaast werken we als Brabant en Nederland in Europees verband mee aan

de bescherming van strategische posities op gebied van productie, kennis, technologie en (digitale) infrastructuur om mee te kunnen blijven schakelen in de internationale concurrentiestrijd en om onze afhankelijkheid van anderen te beperken.

Datum

18 juni 2024

Documentnummer

GS: 5940594

PS: 5945878

Communicatie

We willen de steun voor ons beleid onder inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties versterken. Daarom willen wij hen actief betrekken bij ontwikkelingen die hen raken. In de aankomende uitvoeringsfase 2024-2027 werken we dan ook nauw samen met onze partners. Ook wat betreft communicatie voeren we de samenwerking door. Zo communiceren we via eigen kanalen en middelen, maar ook via kanalen en middelen van partners over projecten en initiatieven waar de provincie een rol in speelt. Op die manier bereiken we onze doelgroepen gericht. En draagt communicatie actief bij aan het waarmaken van de doelstellingen benoemd in deze uitvoeringsagenda.

Vervolg

Tijdens de oordeelsvormende themabijeenkomst kunnen uw Staten input meegeven en wordt dit zoveel als mogelijk verwerkt in de definitieve versie van de uitvoeringsagenda. We stellen de werkgroep indicatoren in de gelegenheid voorafgaand een advies op te stellen, dat meegenomen kan worden in bespreking van uw Staten. Vanuit haar bevoegdheid zullen Gedeputeerde Staten vervolgens de Uitvoeringsagenda Economie, Kennis & Talentontwikkeling 2024-2027 vaststellen. U wordt daarna op de hoogte gebracht via een statenmededeling.

Bijlagen

1. Bespreekversie uitvoeringsagenda EKT
2. Begrotingswijziging behorende bij uitvoeringsagenda EKT
3. Terugblik Uitvoeringsagenda's 2020-2023

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA

Programma Economie, Kennis en Talentontwikkeling